

Sygn. akt: I ACa 1456/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Ochalska - Gola
Sędziowie:	SSA Krystyna Golinowska (spr.) SSO del. Joanna Składowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Julita Postolska

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy ze skargi **W. B.** o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa **W. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim**

o odszkodowanie, zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 30 września 2009 r. sygn. I C 964/08

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 12 sierpnia 2013r. sygn. akt I C 491/10

1. oddala apelację;

2. zasądza od W. B. na rzecz Skarbu P. – P. Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1456/13

UZASADNIENIE

Prawomocnym wyrokiem z dnia 30 września 2009 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił powództwo W. B. skierowane przeciwko J. D. - Syndykowi Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości oraz Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim o zasądzenie kwoty 172.000.000 zł i zasądził od powoda na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7200 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pozwanego Skarbu Państwa.

W dniu 19 kwietnia 2010 r. powód W. B. wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie I C 964/08 przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim i J. D. - Syndykowi Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości, podnosząc że został pozbawiony możliwości działania w powyższym postępowaniu i powołując się na podstawę wznowienia określoną w art. 401 pkt 2 k.p.c.

W toku postępowania wywołanego skargą o wznowienie postępowania, prawomocnym postanowieniem z dnia 14 grudnia 2010 r. Sąd pierwszej instancji odrzucił skargę w stosunku do Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości z uwagi na brak zdolności sądowej i procesowej, wobec ustalenia, że w dniu 3 listopada 2009 r. (...) S.A. w upadłości zostało wykreślone z rejestru przedsiębiorców i nie posiada następców prawnych.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 12 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, po rozpoznaniu skargi W. B. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem w sprawie I C 964/08:

1. uchylił w całości wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 30 września 2009 r. wydany w sprawie I C 964/08,
2. oddalił powództwo,
3. zasądził od powoda W. B. na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa wykonującej zastępstwo procesowe Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 7200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. B. był prezesem zarządu (...) S.A. z siedzibą w G. w latach 2000 – 2005 oraz jej akcjonariuszem. W sprawie I C 964/08 żądał odszkodowania od syndyka masy upadłości spółki (...) oraz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. W uzasadnieniu wywiedzionego powództwa podniósł, że pozwany J. D., jako nadzorca sądowy a następnie Syndyk Masy Upadłości (...) S.A. w upadłości doprowadził do niekorzystnego dla powoda rozporządzenia mieniem spółki wskutek złożenia w niekorzystnym terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, czym naraził powoda na szkodę w postaci pozbawienia go należnego wynagrodzenia. Roszczenie wobec Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskiego nie zostało sprecyzowane. W treści uzasadnienia pozwu powód wskazał jedynie, że w sposób wadliwy wydane zostały dwa orzeczenia sądu: o umorzeniu postępowania układowego w sprawie GUkł 10/02 i o ogłoszeniu upadłości w sprawie V GU 4/04.

W sprawie I C 964/08 wyznaczone zostały dwa terminy rozprawy. Rozprawa wyznaczona na dzień 15 lipca 2009 r. uległa odroczeniu do dnia 30 września 2009 r. na wniosek powoda, który usprawiedliwił swoje niestawiennictwo załączając zaświadczenie lekarza sądowego potwierdzające jego niezdolność do stawienia się w sądzie przez okres 3 miesięcy. Sąd nie uwzględnił ponownego wniosku powoda o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 30 września 2009 r., do którego załączone zostało zaświadczenie lekarza sądowego z 23 września 2009 r. poświadczające jego niezdolność do stawienia się w sądzie do 30 października 2009 r. Po zamknięciu rozprawy w dniu 30 września 2009 r. został wydany wyrok, który wskutek niezaskarżenia uprawomocnił się w dniu 21 października 2009 r. Powód dowiedział się o wydaniu powyższego rozstrzygnięcia w dniu 19 stycznia 2010 r., kiedy otrzymał wezwanie do zapłaty kosztów postępowania w sprawie I C 964/08.

W tych warunkach, w ocenie Sądu I instancji, nieobecność powoda na rozprawie w dniu 30 września 2009 r. była usprawiedliwiona. Skoro ponadto powód nie posiadał w sprawie pełnomocnika, nieuwzględnienie prawidłowo zgłoszonego wniosku o odroczenie rozprawy i wydanie orzeczenia kończącego postępowanie stanowiło naruszenie prawa i skutkowało pozbawieniem powoda możliwości działania. Sąd Okręgowy podkreślił również, że niezdolność do stawiennictwa powoda w sądzie obejmowała także ustawowy termin do wniesienia apelacji.

W konsekwencji Sąd pierwszej instancji stwierdził, że została wykazana podstawa wznowienia postępowania w sprawie I C 964/08 określona w art. 401 pkt 2 k.p.c. Powód zachował również ustawowy termin z art. 407 § 1 k.p.c. na wniesienie skargi o wznowienie postępowania.

Z uwagi na podstawę wznowienia opartą na stwierdzeniu nieważności postępowania od momentu ostatniego terminu rozprawy w sprawie I C 964/08 Sąd Okręgowy uchylił wyrok wydany w dniu 30 września 2009 r. w powyższej sprawie.

Sąd I instancji wskazał, że z uwagi na wniosek powoda o przeniesienie ze względów celowościowych niniejszej sprawy do Sądu Okręgowego w Warszawie, postanowił przekazać akta Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi celem wyznaczenia Sądu równorzędnego do rozpoznania sprawy. W odpowiedzi Sąd Apelacyjny w Łodzi stwierdził, że przepisy prawa procesowego nie przewidują możliwości przeniesienia sprawy rozpoznawanej w trybie procesowym do innego Sądu.

W następnej kolejności Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z treścią art. 412 § 1 k.p.c. po wznowieniu postępowania sprawa podlega rozpoznaniu na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia. Postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania nie jest nowym postępowaniem, posiadającym odrębny od uprzedniego, własny przedmiot. Postępowanie to, ze względu na ścisłe podmiotowe i przedmiotowe powiązanie z postępowaniem prawomocnie zakończonym, należy traktować jako kontynuację dotychczasowego postępowania na zasadach podstaw skargi. Zasady te doprowadzają do rozpoznania przez sąd istoty tego samego sporu po stwierdzeniu dopuszczalności wznowienia.

Sąd Okręgowy stwierdził, że z uwagi na prawomocne odrzucenie skargi w stosunku do J. D. - Syndyka Masy Upadłości spółki (...) postępowanie dotyczy wyłącznie roszczeń wobec Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. Z tych przyczyn Sąd oddalił wniosek o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Syndyka Masy Upadłości - J. D..

Odnośnie do przebiegu postępowania upadłościowego spółki (...) Sąd pierwszej instancji ustalił, że postanowieniem Sądu Rejonowego - Sądu Gospodarczego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 13 maja 2002 r. zostało otwarte postępowanie układowe przedsiębiorstwa (...). Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2003 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie GUKł 10/02 umorzył postępowanie układowe. Postanowieniem z dnia 14 marca 2003 r., w sprawie X Gz 85/03 Sąd Okręgowy Łodzi oddalił zażalenie dłużnika na powyższe postanowienie. Postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2004 r. w sprawie II CK234/04 Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania kasacji dłużnika.

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2005 r., w sprawie V GU 4/04 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim, ogłosił upadłość dłużnika (...) S.A. w G. w celu likwidacji majątku dłużnika. Na syndyka upadłości wyznaczono J. D., który uprzednio pełnił funkcję nadzorcy sądowego. Od powyższego postanowienia dłużnik nie wniósł środka odwoławczego.

Postanowieniem z dnia 6 października 2005 r., w sprawie V GUp 6/05 Sędzia Komisarz zezwolił na sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego w całości w drodze przetargu.

W toku niniejszego postępowania skarżący wnosił o dopuszczenie dowodu z jego zeznań, wnosząc o przesłuchanie go w miejscu zamieszkania z uwagi na zły stan zdrowia.

Postanowieniem z dnia 9 września 2011 r. powyższy wniosek dowodowy został uwzględniony, a ponadto Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z dziedziny neurochirurgii, któremu zlecił wypowiedzenie się, czy stan zdrowia powoda umożliwia jego stawienie się na rozprawie w Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Trybunalskim i uczestnictwo w rozprawie. O przeprowadzenie obu dowodów zwrócono się w drodze pomocy sądowej do Sądu Rejonowego w Warszawie P.. W postępowaniu wyniku odezwy w sprawie III Cps 295/11 powód kilkakrotnie nie stawił się na termin badania wyznaczany przez biegłego. Po zbadaniu skarżącego opinia została wydana w dniu 22 maja 2012 r. W jej wnioskach biegły lekarz sądowy wyjaśnił, że powód może uczestniczyć w rozprawie w normalnych warunkach, w miejscu swojego zamieszkania. W. B. zawiadomiony prawidłowo nie stawił się również na termin posiedzenia w celu przesłuchania, w związku z czym sąd wezwany zwrócił odezwę bez wykonania.

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2012 r. Sąd I instancji ponownie zwrócił się do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania powoda W. B. w miejscu zamieszkania w charakterze strony w trybie art. 299 w zw. z 304 k.p.c. na okoliczności dotyczące roszczeń pozwu, a w szczególności wskazania okoliczności faktycznych dochodzonych roszczeń, kwestii zawinienia pozwanego, poniesionej szkody, sposobu ustalenia wysokości żądanego odszkodowania oraz związku przyczynowego między treścią rozstrzygnięcia Sądu a poniesioną szkodą. W toku postępowania w sprawie Cps 244/12 powód dwukrotnie nie stawiał się na przesłuchanie, wobec czego sąd wezwany zwrócił odezwę bez wykonania.

Na termin rozprawy wyznaczonej przez Sąd I instancji na 12 sierpnia 2013 r. powód nie został wezwany do obowiązkowego stawiennictwa i nie stawiał się. Pełnomocnik powoda oświadczył, że przyczyna niestawiennictwa powoda na rozprawie nie uległa zmianie, a aktualnie powód jest po operacji oka na skutek wypadku. Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy uchylił swoje postanowienie z dnia 13 września 2011 r. w przedmiocie przesłuchania powoda w drodze pomocy prawnej i oddalił wnioski o dopuszczenie dowodu z przesłuchania powoda jako strony i jako świadka. Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie W. B. w charakterze świadka mając na uwadze okoliczność niedopuszczalności łączenia statusu strony postępowania z osobowym źródłem dowodowym w sprawie.

Sąd oddalił także dalsze wnioski dowodowe dotyczące zarzutu niewłaściwej działalności syndyka masy upadłości, w tym przesłuchania go w charakterze strony, oraz o dopuszczenie dowodu z całości akt upadłościowych i dowodu z opinii biegłego, uznając iż dla rozstrzygnięcia wystarczający jest dopuszczony w sprawie I C 964/08 dowód z poszczególnych dokumentów z akt postępowania upadłościowego. Sąd a quo wskazał również, że kolejną przyczyną oddalenia powyższych wniosków dowodowych było ich zgłoszenie po upływie zakreślonych terminów sądowych, które nie zostały przez Sąd przedłużone.

Przechodząc do merytorycznej oceny żądania Sąd I instancji stwierdził, że powód wykorzystał prawem przewidziane środki zaskarżenia od postanowienia o umorzeniu postępowania układowego. Od postanowienia Sądu drugiej instancji wniesiona została kasacja. W tej sytuacji do powyższego orzeczenia nie ma zastosowania przepis art. 424¹ § 1 k.p.c. i rozpoznanie roszczenia powoda winno nastąpić w oparciu o przepisy ogólne. Roszczenie powoda w tym zakresie uległo jednak przedawnieniu, nawet przy przyjęciu najbardziej optymalnego dla powoda wariantu, że termin przedawnienia należy liczyć od momentu wydania rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił zażalenie dłużnika na postanowienie o umorzeniu postępowania układowego orzeczeniem z dnia 14 marca 2003 r., w sprawie X Gz 85/03. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2004 r. w sprawie II CK 234/04 odmówił przyjęcia kasacji do rozpoznania. Postępowanie w sprawie I C 964/08 zostało wszczęte w dniu 9 lipca 2008 r., zatem po upływie trzyletniego okresu przedawnienia (art. 442¹ § 1 k.c.). Z tego względu Sąd meriti uznał podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia za zasadny, co skutkuje oddaleniem powództwa.

Odnosząc się do postanowienia o ogłoszeniu upadłości z dnia 15 lipca 2005 r. w sprawie V GUp 4/04 wydanego przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim Sąd Okręgowy stwierdził, że powód nie wykazał przesłanek z art. 424¹ § 2 k.p.c. Zgodnie z powyższym przepisem, w brzmieniu nadanym mocą ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), która weszła w życie 25 września 2010 r. i ma (w zakresie nowelizacji art. 417¹ KC) zastosowanie do orzeczeń, które uprawomocniły się od dnia 17 października 1997 r., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Oznacza to, że rozpoznanie roszczenia o odszkodowanie wymaga uprzedniego stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Z tego względu Sąd oddalił powództwo w tej części jako przedwczesne.

Sąd Okręgowy wskazał również, że strona powodowa nie wykazała niezgodnych z prawem działań pozwanego, szkody i związku przyczynowego między działaniami pozwanego a rzekomą szkodą jaką poniósł W. B.. Zarzuty powoda sprowadzają się w istocie do kwestionowania ekonomicznych skutków upadłości i związanych z tym, w odczuciu

powoda, niewłaściwych zachowań syndyka masy upadłości. Sąd meriti stwierdził nadto, że powód nie podniósł żadnych okoliczności i uchybień co do działań Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył apelacją powód w części oddalającej powództwo (pkt 2) oraz w części orzekającej o kosztach procesu (pkt 3).

Skarżący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 w zw. z art. 214 k.p.c.) przez pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw wskutek uznania za niecelowe i bezzasadne dopuszczenie dowodu z przesłuchania powoda w sądzie miejsca jego zamieszkania, nieodroczenia rozprawy, po zamknięciu której Sąd ogłosił wyrok, pomimo nieobecności powoda z powodu niezdolności do uczestniczenia w rozprawie usprawiedliwionej orzeczeniem lekarza sądowego,

2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

a) art. 217 § 2, 227 i 232 k.p.c. przez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z przesłuchania powoda w sądzie miejsca jego zamieszkania, z akt sprawy upadłościowej na okoliczność wykazania nieprawidłowości działań Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim, który orzeczenie o ogłoszeniu upadłości wydał na posiedzeniu niejawnym i w oparciu o nieprawdziwe informacje i wyjaśnienia otrzymane od nadzorca sądowego J. D., zaniechał właściwego nadzoru nad postępowaniem upadłościowym, przez pominięcie i nierozpoznanie wniosków dowodowych przedłożonych przez powoda przy pozwie i zgłaszanych przez pełnomocnika powoda na okoliczność wykazania oczywistej nieprawidłowości wyceny działek z pokładami złóż wapieni dokonanych w postępowaniu upadłościowym,

b) art. 235 k.p.c. przez pozbawienie możliwości ustosunkowania się do dokumentów zawartych w aktach postępowania upadłościowego, stanowiących podstawę do dalszego procedowania i ustaleń w niniejszej sprawie,

c) art. 328 § 2 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku i ograniczenie się do przywołania zarzutu przedawnienia roszczeń, którego termin został obliczony w sposób wadliwy od daty postanowienia o umorzeniu postępowania układowego, podczas gdy dla sprawy istotna jest data ogłoszenia upadłości w sprawie sygn. akt V Gup 6/05 tj. 15 lipca 2005 r., a także błędne przyjęcie, że w odniesieniu do tego orzeczenia możliwe było wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem, w efekcie o naruszeniu prawa powinien rozstrzygnąć samodzielnie sąd rozpoznający pozew o naprawienie szkody.

3) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

a) art. 322 k.p.c. przez jego zastosowanie, pomimo że ściśle udowodnienie wysokości szkody było możliwe,

b) art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny, z pominięciem treści wiarygodnych dokumentów potwierdzających zlecenie dokonania w postępowaniu upadłościowym niepełnej wyceny nieruchomości upadłego, wyłącznie jako działki nieużytków rolnych zamiast wyceny wartości działki przy uwzględnieniu pokładów złóż wapieni,

4) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 417¹ § 2 k.c. w sytuacji, gdy wymóg stwierdzenia w oddzielnym postępowaniu naruszenia przepisów prawa nie obowiązuje dla roszczeń wynikających z faktu ogłoszenia upadłości i prowadzonego postępowania upadłościowego, w efekcie odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w drodze powyżej skargi,

5) obrazę prawa materialnego tj. art. 362 k.c. przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał daje podstawy do przyjęcia, że pozwany Skarb Państwa na skutek braku właściwego nadzoru i kontroli nad czynnościami

powołanego przez siebie syndyka nie był w stanie zagwarantować należytego poszanowania praw powoda jako akcjonariusza spółki (...) SA w upadłości.

Powołując się na powyższe uchybienia skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku ze zniesieniem postępowania i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego ewentualnie - na wypadek nieuwzględnienia zarzutu nieważności postępowania - zmianę wyroku w części zaskarżonej - po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego - i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania za I instancję według norm przepisanych oraz kosztów postępowania apelacyjnego w wysokości wynikającej z załączonego zestawienia kosztów.

Ponadto skarżący wniósł o dopuszczenie następujących dowodów:

- a) z zeznań świadka J. D. w celu wyjaśnienia, dlaczego sąd upadłościowy wydał postanowienie na posiedzeniu niejawnym bez wysłuchania przedstawiciela upadłego na podstawie fałszywego wniosku nadzorcy sądowego, co miało na celu ukrycie rzeczywistej wartości spółki i tym samym uznania istnienia podstaw do ogłoszenia upadłości spółki,
- b) z akt sprawy upadłościowej w sprawie V Up 6/05 Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim, w tym postanowienia sądu o ogłoszeniu upadłości, o dopuszczenie dowodu z kopii dokumentów stanowiących załącznik do pozwu na okoliczność ustalenia wysokości szkody i strat jakie powód poniósł w związku z nieprawidłowo prowadzonym postępowaniem upadłościowym,
- c) kopii pisma powoda stanowiącego uzupełnienie zarzutów na opis i oszacowanie,
- d) z opinii biegłych sądowych którzy zweryfikują dokument prywatny dotyczący pokładów złóż wapieni oraz ich wartości złożony przy pozwie.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do podniesionego przez skarżącego zarzutu nieważności postępowania. Zdaniem skarżącego naruszenie w tym zakresie wynika z zaniechania przeprowadzenia w postępowaniu ze skargo o wznowienie postępowania dowodu z przesłuchania powoda i pozbawienie go w wyniku tego uchybienia prawa aktywnego udziału w postępowaniu, a w konsekwencji możliwości obrony swych praw. Powyższa decyzja miała doprowadzić do zaniechania wstępnego zbadania istoty sprawy, ponieważ jest oczywiste, że informacje i wiedza jaką posiada W. B., który pełnił funkcję prezesa zarządu i głównego akcjonariusza oraz inwestora strategicznego spółki pozwoliłaby sądowi poznać informacje niezbędne dla prawidłowego i właściwego prowadzenia postępowania w sprawie. Stanowisko skarżącego nie jest trafne.

Nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw w świetle art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy wskutek naruszenia przez sąd przepisów postępowania strona procesu, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub w jego istotnej części. Pozbawienia strony możliwości obrony swoich praw nie należy wiązać zatem wyłącznie ze stanem całkowitego wyłączenia strony od udziału w postępowaniu. Uczestnictwo w procesie, podejmowanie czynności procesowych, udział w rozprawach i innych czynnościach jest co prawda prawem, nie zaś obowiązkiem strony (chyba że co innego wynika z przepisów) i nie musi ona z tego przywileju korzystać, obowiązkiem sądu jest natomiast zapewnienie jej takiej możliwości. Podstawy by przyjąć, że strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw zachodzą zatem wtedy, gdy strona, na skutek wadliwości procesowych sądu, nie mogła uczestniczyć i nie uczestniczyła w rozprawie bezpośrednio poprzedzającej

wydanie wyroku (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego: postanowienie z dnia 22 stycznia 2009 r., sygn. akt III CSK 287/08 oraz wyrok z dnia 10 lipca 2002 r., II KKN 822/00).

W realiach rozpoznawanej sprawy brak jest podstaw do uznania za wadliwą decyzję Sądu pierwszej instancji o zamknięciu rozprawy w dniu 12 sierpnia 2013 r. i oddaleniu wniosku o jej odroczenie z uwagi na niestawiennictwo powoda. Podkreślić należy, że Sąd Okręgowy uchylił wydane uprzednio postanowienie z dnia 13 września 2011 r. o dopuszczeniu dowodu z przesłuchania powoda, uznając jego przeprowadzenie za zbędne. Nie negując zatem faktu, potwierzonego wnioskami opinii biegłego sporządzonej na zlecenie Sądu meriti, że niestawiennictwo skarżącego na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2013 r. było usprawiedliwione Sąd nie zaniechał z tego powodu przeprowadzenia dowodu z jego przesłuchania w trybie art. 299 k.p.c. Skoro ponadto powód był reprezentowany na rozprawie przez fachowego pełnomocnika podniesiony przez niego zarzut nieważności postępowania wskutek pozbawienia możliwości obrony praw jest chybiony. Odrębnym zagadnieniem jest ocena prawidłowości postanowień Sądu Okręgowego o oddaleniu wniosków dowodowych zgłoszonych przez stronę powodową, w tym dowodu z art. 299 k.p.c., do czego Sąd odwoławczy odniesie się w dalszej kolejności. Nie można również nie dostrzec, iż zgodnie z wcześniejszymi postanowieniami dowodowymi Sąd I instancji dwukrotnie w 2011 r. i 2012 r. zwracał się do sądu wezwanego o przesłuchanie powoda w drodze pomocy sądowej. Sąd wezwany trzykrotnie wyznaczał termin posiedzenia w celu przesłuchania powoda w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi – Południe, na które skarżący nie stawiał się, mimo że z treści niekwestionowanej przez strony opinii biegłego sądowego lekarza neurochirurga wynika, że stan jego zdrowia pozwala na uczestniczenie w czynnościach sądowych w sądzie miejsca jego zamieszkania (opinia k. 221 - 222). Ponadto sąd wezwany dwukrotnie, w dniach 26 listopada 2012 r. oraz 7 stycznia 2013 r. wyznaczył termin przesłuchania w miejscu zamieszkania powoda, lecz mimo prawidłowego powiadomienia do przesłuchania nie doszło z uwagi na nieobecność skarżącego w domu (protokoły k. 265, 297). W tych warunkach niestawiennictwo W. B. na posiedzeniach wyznaczonych w celu przesłuchania przez sąd wezwany uznać należy za nieusprawiedliwione.

W tym miejscu wskazać należy, że nietrafny jest zarzut uchybienia procesowego polegającego na odmowie przeniesienia przedmiotowej sprawy do Sądu Okręgowego w Warszawie, jak i podtrzymany w apelacji wniosek w tym przedmiocie. Żaden przepis prawa procesowego nie przewiduje bowiem możliwości przeniesienia sprawy rozpoznawanej w trybie procesowym do innego sądu ze względów celowościowych, wywołanych np. stanem zdrowia strony.

Przechodząc do oceny pozostałych zarzutów naruszenia prawa procesowego polegających na pominięciu pozostałych wniosków dowodowych zgłoszonych przez skarżącego wskazać należy, że w toku postępowania ze skargi o wznowienie postępowania w dniu 26 kwietnia 2013 r. W. B. udzielił pełnomocnictwa do reprezentowania go w sprawie radcy prawnemu (pełnomocnictwo k. 324). Na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy uwzględnił wniosek pełnomocnika powoda i udzielił mu miesięcznego terminu pod rygorem pominięcia na złożenie wszelkich wniosków dowodowych na okoliczności objęte żądaniami pozwu (postanowienie k. 329). Pismem z dnia 28 maja 2013 r. pełnomocnik powoda wniósł o przedłużenie terminu do zajęcia stanowiska w sprawie o 45 dni, jednocześnie domagając się aby termin ten był liczony od daty udostępnienia pełnych akt sprawy upadłościowej Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim o sygn. akt V Up 6/05 (pismo k. 341 – 342). Następnie pismem z dnia 21 czerwca 2013 r. zgłoszony został wniosek o zobowiązanie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim do nadesłania wskazanych akt o sygn. V Up 6/05, w treści którego wskazano, że nie ma ich w sądzie upadłościowym z uwagi na wypożyczenie innemu sądowi (pismo k. 351). Pismem z dnia 5 sierpnia 2013 r. pełnomocnik powoda zwrócił się do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim o zezwolenie na zapoznanie się z aktami postępowania upadłościowego o sygn. akt V Up 6/05 (pismo k. 364). W dniu 7 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim udzielił pełnomocnikowi powoda zezwolenia na wgląd w powyższe akta znajdujące się od 23 listopada 2012 r. w Sądzie Okręgowym Warszawa – P. (pismo k. 365). Na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2013 r. pełnomocnik skarżącego wniósł o powtórzenie czynności przesłuchania powoda przed sądem właściwym dla jego miejsca zamieszkania, podnosząc że jego wcześniejsze przesłuchanie nie było możliwe z przyczyn usprawiedliwionych, zaś przeprowadzenie tego dowodu jest niezbędne, gdyż powód posiada wiadomości specjalne związane z nieprawidłowym tokiem postępowania upadłościowego w szczególności, iż nieruchomości upadłego została sprzedana za rażąco zaniżoną cenę. Ponadto z uwagi na uzyskanie w

dacie rozprawy zezwolenia sądu upadłościowego na zapoznanie się z aktami V Up 6/05 w Sądzie w Warszawie wniósł o udzielenie miesięcznego terminu za zapoznanie się z powyższymi aktami, a także o zmianę stanowiska w zakresie uczestniczenia w sprawie J. D. - Syndyka Masy Upadłości (...) SA w upadłości i wezwanie go do udziału w sprawie. Wniósł także o przesłuchanie J. D. w charakterze świadka oraz dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność wartości sprzedanej w toku upadłości nieruchomości upadłego obejmującej złoża wapieni. Wszystkie wskazane wyżej wnioski zostały oddalone przez sąd meriti (protokół rozprawy k. 370 – 371).

Rozstrzygając o wnioskach dowodowych ostatecznie sprecyzowanych na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy trafnie uznał, że są one spóźnione bądź zbędne dla rozstrzygnięcia. Termin sądowy zakreślony postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2013 r. był odpowiedni do zgłoszenia wszystkich wniosków dowodowych przez pełnomocnika powoda. Jego zakreślenie nastąpiło przy tym prawidłowo w trybie art. 207 § 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 2 maja 2012 r. W zakreślonym terminie niewątpliwie mógł zostać zgłoszony wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania J. D. w charakterze świadka oraz o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw szacowania nieruchomości, przy jednoczesnym właściwym sprecyzowaniu tezy dowodowej. Co do tego ostatniego środka dowodowego w piśmie przesłanym do Sądu pierwszej instancji w dniu 28 maja 2013 r., a więc z zachowaniem terminu sądowego, powód zastrzegł jedynie możliwość jego zgłoszenia, co nie może zostać uznane za złożenie wniosku dowodowego. Ponadto wniosek w tym zakresie do chwili obecnej nie został należycie sprecyzowany.

Całkowicie nietrafne są zarzuty co do pozbawienia pełnomocnika powoda realnej możliwości zapoznania się z aktami upadłościowymi. Wskazać należy, że prawu procesowemu nie jest znany dowód z akt sprawy, zatem istotnie w celu prawidłowego sformułowania wniosku dowodowego obejmującego przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach niezbędne jest zapoznanie się z nimi. Nie oznacza to jednak, że skarżący pozbawiony został możliwości zgłoszenia tego rodzaju dowodu wskutek zaniechania załączenia powyższych akt przez Sąd I instancji. W szczególności chybiony jest zarzut, że skarżący został pozbawiony możliwości ustosunkowania się do dokumentów zawartych w aktach o sygn. V Up 6/05, skoro to obowiązkiem powoda było prawidłowe zgłoszenie wniosków dowodowych w tym zakresie, po zapoznaniu się z aktami sprawy. Pomijając okoliczność, że postępowanie w przedmiotowej sprawie toczy się od kwietnia 2010 r., zaś obowiązkiem powoda było zgłoszenie stosownych wniosków dowodowych dla wykazania faktów, z których wywodzi skutki prawne, zauważyć należy, że wnioski dotyczące dokumentów znajdujących się w aktach postępowania upadłościowego nie zostały zgłoszone do chwili obecnej. Tymczasem zachowanie terminu sądowego wyznaczonego na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2013 r. do ich zgłoszenia było możliwe. Wprawdzie akta postępowania upadłościowego w sprawie V Up 6/05 Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim w dniu 23 listopada 2012 r. zostały wypożyczone Sądowi Okręgowemu Warszawa – P., jednak nie oznacza to, że powód ani jego pełnomocnik nie mogli się z nimi zapoznać w celu zgłoszenia stosownych wniosków dowodowych w zakresie dokumentów w nich zawartych. Zauważyć należy, że pełnomocnik powoda w dniu 5 sierpnia 2013 r. zwrócił się do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim o zezwolenie na wgląd do powyższych akt i niezwłocznie zezwolenie takie uzyskał. Działanie takie, pod warunkiem skorzystania z zezwolenia Sądu będącego dysponentem akt na wgląd do nich, umożliwiło zatem prawidłowe zgłoszenie wniosków dowodowych w zakresie dokumentów znajdujących się w aktach sądowych. Nie wyjaśnił też, z jakiej przyczyny wystąpił o udzielenie zezwolenia dopiero w dniu 5 sierpnia 2013 r., zatem po upływie zakreślonego przez Sąd terminu do zgłoszenia wniosków dowodowych ani dlaczego do chwili obecnej – jak należy domniemywać – nie zapoznał się z aktami upadłościowymi mimo uzyskania stosownego zezwolenia, skoro nadal domaga się przedłużenia terminu zapoznania się z aktami upadłościowymi. Na etapie postępowania apelacyjnego skarżący, domagając się uzupełnienia materiału dowodowego, również nie wniósł o przeprowadzenie jakiegokolwiek dowodu z dokumentów zawartych w aktach upadłościowych, za wyjątkiem postanowienia o ogłoszeniu upadłości, który to dowód został przeprowadzony w sprawie I C 964/08 (k. 555 i nast.). W rzeczywistości zatem strona powodowa nie wykazała w toku rozpoznawanej sprawy należytej inicjatywy dowodowej w zakresie zgłoszenia dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach upadłościowych. Dla usprawiedliwienia swojej bezczynności apelujący sformułował nietrafny zarzut, iż zaniechanie w tym zakresie jest zawinione przez Sąd pierwszej instancji, który naruszając bliżej nieokreślone przepisy procesowe miał uniemożliwić pełnomocnikowi powoda zapoznanie się z aktami, choć to obowiązkiem strony było zapoznanie się z przedmiotowymi

aktami, jeśli uważała za celowe zgłoszenie dowodów z dokumentów w nich zawartych i z przyczyn omówionych wyżej było to możliwe.

W istocie wywody apelacji dotyczące naruszenia prawa procesowego w zakresie postępowania dowodowego zdają się przerzucać na sąd inicjatywę dowodową. Stanowiska apelującego w tym zakresie nie sposób zaaprobować. Uprawnienie sądu do dopuszczenia dowodu z urzędu (art. 232 zd. 2 k.p.c.) jest uprawnieniem szczególnym. Stanowi istotne w swych konsekwencjach procesowych odstępstwo od reguły ciężaru dowodu i jako takie powinno być stosowane w minimalnym zakresie. Działanie sądu z urzędu może bowiem prowadzić do naruszenia prawa do bezstronnego sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron w kontradiktoryjnym procesie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000 r., V CKN 175/00 i z 26 marca 2009 r., I CSK 415/08). Przewidziane w art. 232 zd. 2 k.p.c. uprawnienie sądu do dopuszczenia dowodu z urzędu pozostaje uprawnieniem procesowym w toku całego postępowania dowodowego (także w postępowaniu apelacyjnym) i nie może przekształcić się w procesowy obowiązek sądu. W efekcie skorzystanie przez sąd z uprawnienia do dopuszczenia dowodu niewskazanego przez stronę co do zasady należy do jego dyskrecyjnej władzy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 79/08, z 6 maja 2010 r., II CSK 602/09 i z 5 listopada 2008 r., I CSK 138/08). W szczególności podjęcie inicjatywy dowodowej przez sąd uznać należy za zbędne, gdy strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, jak to miało miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Mając powyższe na uwadze brak jest podstaw do przyjęcia, że skarżący sprostął ciężarowi wykazania powstania jakichkolwiek uchybień w toku postępowania upadłościowego, w tym sprecyzowanego dopiero w toku postępowania wywołanego skargą o wznowienie postępowania zarzutu niewłaściwego nadzoru sądu nad działaniami syndyka i postępowaniem upadłościowym. Do ustalenia powyższych okoliczności nie jest wystarczające przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron, który z uwagi na treść art. 299 k.p.c. ma charakter subsydiarny. Dowód taki powinien być przeprowadzony jedynie wówczas, gdy brak jest innych środków dowodowych a fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy nie zostały wyjaśnione. Taka sytuacja nie występowała w rozpoznawanej sprawie, skoro jak wyżej wskazano powód mógł dowodzić swoich twierdzeń zarówno na podstawie dowodu z dokumentów, jak i opinii biegłego. Tego ostatniego środka dowodowego nie może zastąpić omawiany dowód z art. 299 k.p.c., mimo że wedle twierdzeń skarżącego posiada on wiadomości specjalne istotne dla rozstrzygnięcia. W tych warunkach fakt, że Sąd I instancji nie przeprowadził dowodu z przesłuchania powoda w charakterze strony nie oznacza, że powód pozbawiony został możliwości udowodnienia swoich twierdzeń.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Okręgowy nie naruszył przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1, art. 217 § 2 i art. 232 k.p.c.

Nie jest wreszcie zasadny zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. W judykaturze utrwalone jest stanowisko, że zarzut naruszenia powołanego przepisu może stanowić podstawę uwzględnienia środka zaskarżenia jedynie wówczas, gdy wadliwość uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia uniemożliwia jego kontrolę instancyjną. Nie można podzielić oceny skarżącego, że tego rodzaju wadliwość ma miejsce w przypadku uzasadnienia wyroku zaskarżonego apelacją skarżącego, ponieważ zawiera ono wymagane przez ten przepis elementy. W jego świetle nie budzi wątpliwości jakie okoliczności faktyczne stanowiły podstawę do wydania wyroku, co było przyczyną wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji i w oparciu o jakie przepisy orzeczenie to zostało wydane (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II CSK 155/13 oraz z dnia 7 listopada 2013 r., V CSK 550/12).

Odnosząc się do zarzutu niewzwania do udziału w sprawie J. D. – Syndyka Masy Upadłości (...) SA stwierdzić należy, że apelujący pomija okoliczność, iż Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania w odniesieniu do tego pozwanego orzekając o jej odrzuceniu postanowieniem z dnia 14 grudnia 2010 r. Orzeczenie powyższe zostało poddane kontroli instancyjnej na skutek zażalenia skarżącego, w wyniku której postanowieniem z dnia 18 marca 2011 r., w sprawie I ACz 279/11 Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. (postanowienie k. 95). W tych warunkach brak jest podstaw do postulowanej przez W. B. zmiany stanowiska w sprawie udziału w sprawie wskazanego wyżej pozwanego, skoro zapadło kończące postępowanie orzeczenie w omawianym zakresie, którego treścią Sąd jest związany na mocy art. 365 § 1 k.p.c.

Przechodząc do oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego, na wstępie wskazać należy, że w postępowaniu ze skargi o wznowienia postępowania Sąd rozstrzyga sprawę w granicach roszczeń określonych w pierwotnym, prawomocnie zakończonym postępowaniu. W sprawie I C 964/98 powód zgłosił roszczenie odszkodowawcze wskazując, że powstanie szkody spowodowało, poza wadliwym działaniem syndyka masy upadłości, wydanie dwóch orzeczeń Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim o umorzeniu postępowania układowego w sprawie GUkł 10/02 i ogłoszeniu upadłości w sprawie V GU 4/04. W tych warunkach trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że strona pozwana skutecznie podniosła zarzut przedawnienia roszczeń, w tym zakresie w jakim zostały oparte na fakcie wydania postanowienia o umorzeniu postępowania układowego. Prawomocne rozstrzygnięcie w tym przedmiocie zostało poddane kontroli Sądu Najwyższego, który postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2004 r., sygn. akt II CK 234/04 odmówił przyjęcia do rozpoznania kasacji od postanowienia Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 14 marca 2003 r., sygn. akt X Gz 85/09, mocą którego oddalono zażalenie (...) SA w G. na postanowienie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 14 stycznia 2003 r., sygn. akt GUkł 10/02. Skoro pozew w sprawie I C 964/08 został wniesiony w dniu 9 lipca 2008 r., to nastąpiło to z uchybieniem trzyletniego terminu przedawnienia obliczonego zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c. W realiach sprawy nie sposób również przyjąć, że podniesienie zarzutu przedawnienia przez stronę pozwaną stanowi nadużycie prawa (art. 5 k.c.). Zarzut przedawnienia stanowi realizację prawa podmiotowego i jego podniesienie, co do zasady, nie stanowi nadużycia prawa podmiotowego, jednak umożliwia rozważenie nieuwzględnienia zarzutu przedawnienia przez sąd, przy czym każdorazowo sąd czyni to w oparciu o okoliczności konkretnej sprawy. Zauważyć należy, że w apelacji powód stwierdził, iż w istocie nie wywodził roszczenia z faktu wydania postanowienia o umorzeniu postępowania układowego. Sam skarżący wycofał zatem zastrzeżenia sformułowane wobec wydania powołanego wyżej rozstrzygnięcia w postępowaniu układowym. Tym bardziej zatem uwzględnienie zarzutu przedawnienia było prawidłowe, także w płaszczyźnie przesłanek z art. 5 k.c. Na marginesie wskazać należy, że wobec wyniku zainicjowanej przez powoda kontroli kasacyjnej nie sposób podzielić trafności zarzutu niezgodności z prawem postanowienia o umorzeniu postępowania układowego.

Kolejny zarzut dotyczy naruszenia art. 417¹ § 2 k.c., który w przekonaniu skarżącego został błędnie zastosowany, jako że wymóg stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności orzeczenia z prawem nie obowiązuje, jeżeli przepisy odrębne stanowią inaczej, co ma miejsce w sprawie niniejszej jako wynikającej z faktu wydania niezgodnego z prawem postanowienia o ogłoszeniu upadłości w dniu 15 lipca 2005r. Dla uzasadnienia swojego stanowiska w tym zakresie powód przywołał pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 2010 r., sygn. akt I CSK 374/09. Zgodnie z tezą przywołanego przez skarżącego orzeczenia przed dniem 1 września 2004 roku Skarb Państwa odpowiadał za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem nieprawomocnym postanowieniem o ogłoszeniu upadłości. W stanie faktycznym powyższej sprawy strona powodowa wywodziła roszczenie odszkodowawcze z faktu wydania przed dniem 1 września 2004 r. postanowienia Sądu pierwszej instancji o oddaleniu wniosku o otwarcie postępowania układowego i ogłoszeniu upadłości spółki oraz postanowienia Sądu drugiej instancji o oddaleniu zażalenia upadłego, które zostały następnie uchylone przez Sąd Najwyższy w wyniku rozpoznania kasacji, a sprawę przekazano do ponownego rozpoznania. Po wydaniu postanowienia kasatoryjnego wnioski o otwarcie postępowania układowego zostały cofnięte w związku ze zmianą stanu prawnego, tj. z uchyleniem przepisów Prawa o postępowaniu układowym, zaś wniosek wierzycieli o ogłoszenie upadłości został prawomocnie oddalony.

Stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w powołanym wyroku dotyczyło zatem odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną orzeczeniem sądowym, wykonalnym z mocy prawa, które nie uzyskało cechy prawomocności wskutek uchylenia w postępowaniu kasacyjnym i zapadło w tzw. okresie przejściowym tj. po wejściu w życie Konstytucji RP a przed dniem 1 września 2004 r. Zagadnienie powyższe powstało z uwagi na fakt, że de lege lata odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa za wydanie orzeczenia sądowego obejmuje wyłącznie orzeczenia prawomocne.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy jest odmienny. Roszczenie odszkodowawcze powoda wywodzone jest z faktu wydania przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim postanowienia z dnia 15 lipca 2005 r., sygn. akt V GU 4/04, które uzyskało przymiot prawomocności wobec niezaskarżenia go przez żadną ze stron. Kwestionowane postanowienie zapadło zatem po wejściu w życie w dniu 1 września 2004 r. przepisów ustawy z dnia 17 czerwca

2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692). Przepisy tej ustawy ukształtowały de lege lata reżim prawny odpowiedzialności Skarbu Państwa, m.in. za szkodę spowodowaną wydaniem prawomocnego orzeczenia sądowego (art. 417¹ § 2 k.c.). Zgodnie z powołanym przepisem przesłanką dochodzenia roszczenia odszkodowawczego jest stwierdzenie niezgodności z prawem takiego orzeczenia w odpowiednim trybie. Podkreślić należy, że wprowadzony w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP model odszkodowawczej odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem sądowym wymaga poprzedzenia właściwego postępowania sądowego o odszkodowanie uzyskaniem stosownego orzeczenia prejurykacyjnego, stwierdzającego istnienie tzw. bezprawia sądowego (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8.12.2009 r., SK 34/08, Dz.U. Nr 215, poz. 1675). W stosunku do orzeczeń, które stały się prawomocne po dniu 17 października 1997 r., takim orzeczeniem prejurykacyjnym może być zatem wyrok stwierdzający niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego (art. 424¹ § 1 i art. 424¹¹ § 2 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze uznać należało, że Sąd I instancji prawidłowo zastosował art. 417¹ § 2 k.c., zgodnie z którym jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Z treści powyższego uregulowania wynika, że konieczną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej z tego tytułu jest stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji. Wymóg ten w niniejszej sprawie nie został spełniony. Z przepisu art. 417¹ § 2 k.c. wynika ten skutek, że w postępowaniu odszkodowawczym sąd nie może samodzielnie dokonywać ustaleń prejurykalnych, a wystąpienie z roszczeniem odszkodowawczym powinno być poprzedzone rozstrzygnięciem właściwego organu. Jedynie w wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych (art. 424^{1b} k.p.c.). Z tą ostatnią sytuacją mamy do czynienia w rozpoznawanej sprawie, bowiem strona powodowa nie skorzystała z uprawnienia do wniesienia apelacji od postanowienia Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim o ogłoszeniu upadłości (...) SA. Jak stwierdził sam skarżący w sprawie I C 964/08 zaniechał wniesienia apelacji od powyższego orzeczenia z uwagi na przewlekłe procedury odwoławcze (pозew k. 14). Trafnie zatem przyjął Sąd Okręgowy, że wobec niewzruszenia prawomocnego postanowienia z dnia 15 lipca 2005 r., sygn. akt V GU 4/04, Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim nie można przyjąć, że jego wydanie stanowi źródło szkody, gdyż nie zostało stwierdzone przy zastosowaniu prawem przewidzianych środków ochrony prawnej, że było ono niezgodne z prawem.

Niezależnie od powyższego dostrzec należy, że skarżący, jak sprecyzował w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania, zarzucił Skarbowi Państwa również brak właściwego nadzoru i kontroli nad czynnościami powołanego przez Sąd Syndyka Masy Upadłości. Do zagadnień związanych z przebiegiem postępowania upadłościowego Sąd pierwszej instancji odniósł się dość lakonicznie w końcowej części motywów zaskarżonego rozstrzygnięcia, stwierdzając że strona powodowa nie wykazała niezgodnych z prawem działań pozwanego, szkody i związku przyczynowego między działaniami pozwanego a rzekomą szkodą jaką poniósł W. B.. Konstatacja taka jest prawidłowa i odpowiada tezie, że w toku postępowania nie zostały wykazane przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 1 k.c. W uzupełnieniu stanowiska Sądu Okręgowego wskazać należy, że powód podniósł dwojakiego rodzaju okoliczności dotyczące - jego zdaniem - wadliwego przebiegu postanowienia upadłościowego. Pierwsze dotyczą złożenia przez nadzorcę sądowego wniosku o ogłoszenie upadłości w nieodpowiednim momencie i wydanie postanowienia o ogłoszeniu upadłości na posiedzeniu niejawnym bez udziału upadłego. Pierwsza z podniesionych okoliczności jest całkowicie chybiona, bowiem jak wynika z niekwestionowanych dowodów z dokumentów z akt upadłościowych przeprowadzonych w sprawie I C 964/08 wnioski o ogłoszenie upadłości (...) SA złożyło dwóch wierzycieli dłużnika tj. (...) Bank (...) SA Oddział w Ł. oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. i uchybień co do działań Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim. Zarzut wydania postanowienia na posiedzeniu niejawnym jest całkowicie niezrozumiały, skoro rozpoznanie wniosku o ogłoszenie upadłości, jak prowadzenie postępowania dowodowego na posiedzeniu niejawnym stanowi regułę w postępowaniu upadłościowym (art. 27 § 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze - tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 1112). Druga grupa zarzutów podniesionych przez

skarżącego dotyczy zaniżenia wyceny nieruchomości upadłego. Przede wszystkim podkreślić należy, że powód nie podjął właściwej inicjatywy dowodowej, dla potwierdzenia tych zarzutów. Brak jest podstaw do przyjęcia, że zasadność roszczeń powoda w stosunku do Skarbu Państwa została udowodniona dokumentami w postaci pisma procesowego stanowiącego uzupełnienie zarzutów upadłego na opis i oszacowanie nieruchomości, w treści których upadły zarzucił zaniżenie ceny nieruchomości (k. 418 – 419) oraz protokołu Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie V GUp 6/05 (k. 463). Dokumenty powyższe potwierdzają jedynie, że upadły korzystał w postępowaniu upadłościowym z przysługujących mu środków zaskarżenia, zaś Sąd zgodnie z prawem postanowił odwołać przetarg z uwagi na konieczność rozpoznania zarzutów. Następnie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego ds. wyceny przedmiotowej nieruchomości zlecając jej oszacowanie oraz wypowiedzenie się, czy dla ustalenia wartości rynkowej nieruchomości położonej w K. ma wpływ okoliczność, że działka położona jest na złożach wapieni (postanowienie k. 518 akt I C 964/08). Po uzyskaniu opinii biegłego Sąd ponownie określił warunki przetargu (postanowienie k. 513 – 517 akt I C 964/08). Potwierdzają one prawidłowe podejmowanie czynności sądowych.

Wreszcie stanowiska apelującego nie dowodzi treść opinii prywatnej załączonej do apelacji (k. 416 – 417). Zaistnienie przesłanek pozwalających na ocenę, czy kopaliny stanowią, czy nie stanowią części składowej nieruchomości, podlega każdorazowej ocenie, z uwzględnieniem cech nieruchomości oraz możliwości jej wykorzystywania przez właściciela. Okoliczności powyższe podlegają dowodzeniu zgodnie z przepisami prawa procesowego. Nie jest w tym zakresie wystarczające powołanie się na ogólnikową opinię pozasądową, w treści której nie przeprowadzono analizy, czy korzystanie i dysponowanie kopalinami byłoby w konkretnym przypadku zwykłym elementem wykorzystania nieruchomości, zgodnym z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem w rozumieniu art. 140 i 143 k.c., co mogłoby uzasadniać przypisania złożom cech części składowej nieruchomości. Zgodnie z art. 7 ust. 1 obowiązującej obecnie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze, złoża kopalin niestanowiące części składowych nieruchomości gruntowej są zaś własnością Skarbu Państwa, zatem wartość złoża nie podlega uwzględnieniu przy wycenie nieruchomości (§ 47 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad wyceny nieruchomości oraz zasad i trybu sporządzania operatu szacunkowego (Dz.U. z dnia 24 grudnia 2002 r.) przy określaniu wartości nieruchomości położonych na złożach kopalin niestanowiących części składowych nieruchomości, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96, z późn. zm.²⁾), nie uwzględnia się wartości złoża.

W tych warunkach zasadne jest stwierdzenie, że powód nie wykazał przesłanek z art. 417 k.c. w odniesieniu do czynności podejmowanych przez sąd w przebiegu postępowania upadłościowego. Skuteczne dochodzenie roszczeń odszkodowawczych wymaga wykazania przez osobę występującą z takimi żądaniami nie tylko okoliczności pozwalających na uznanie zasady odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, ale też na udowodnieniu, że w związku z konkretnym zdarzeniem powód doznał szkody.

Również żądana przez powoda kwota 172. 000.000 zł nie pozostaje w żadnym związku ze zdarzeniami faktycznymi, z których skarżący wywodzi swoje roszczenie a twierdzenia o jej wysokości są zupełnie dowolne, gdyż nie zostały poparte żadnym dowodem, pomimo tego że zgodnie art. 6 k.c. obowiązek przedstawienia takich dowodów spoczywał na stronie powodowej.

Z tych wszystkich względów apelacja podlegała oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty powyższe składa się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości minimalnej stawki wynagrodzenia.